

Տարեկան գինը 10 լուբլ, կես տարվանը 6 լուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թափլիսում գրվում են միմիայն կոմբագրատան մէջ:

( ) տարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Տիֆլոս. Պեդական „Մանօ“

„ՄԵՍԱԿ“ ԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱ- ԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

1880 թւին

ՀՐԱՏՎԵԿՎՈՒՄ Է ՍՄԵՆ ՕՐ, բացի տօն և տօների հեռակալ օրերից:

Ղրագիրի գիրքը և պրօգրամման նոյն են մսում: ՄԵԿ ստանում
ենք ՍԵՓԵԿԵՆ ՀԵՇԽԳԻՐՆԵՐ: «ՄՇԱԿՈ» տարեկան գիրք
10 բուքը է, կես տարվան 6 բուքը: Գրվել կարելի է ՄԻԱՅՆ
ԼՈՒՐՃԵՎԲԱՏԱՆ մեջ:

СФЕРУЗЕН ՀՄԱՐՄԱՆՔ ծախվում են 5 կոպէկով հասրը:
Օտար քաղաքներից պէտք է դիմել հետևեալ հասցեով ՏԻՓ-
ԼИСЬ Ռեդակցիա «Մշակъ».

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՊՐՈԳՐԱՄՄԱՅԻ ԽՆԴԻՐ

Պրոգրամմայի խնդիրը — Ներքին տեսութիւնն է, Նամակ Խմբագլաւագից, Նամակ Խմբագլին, Ներքին լուրերը —Արդարագին տեսութիւնն է, Թիւրքիա, Յայստարարութիւնները — Բանասիրական հանդիպութիւնները, Հանձնվածութիւնները:

Այերին սեփական է երկու
ծայրայեղ յատկութիւն. մի կող-
մից ամենախիստ հնապաշտու-
թիւն, որ համնում է չինականու-

թեան, միւս կողմից ամենաագահ
նորամոլութիւն։ Հայը հնապաշտ
է և աւանդապահ ամեն պարա-
գայում. և կրօնական գործում, և
ազգային, և մամնաւոր, և ընտա-
նեկան, և հասարակական, և
գպրոցական։ Եթէ հայը մի ան-
գամ մի ճանապարհ է ընտրել իր
համար, մի պարապմունքի և կեն-
ցազափարութեան եղանակ գտել
մի հասարակական ու ընտանեկան
սովորութիւն խրացրել, էլ հազար
մարզաբէներ դուրս գան, հազար
քարոզիչներ խօսեն, ամենսեին շեն
կարող շեղել հային նորա ընտրած
լաւ կամ վատ ճանապարհից, ծուռ
թէ ուղիղ ընթացքից, հնութիւ-
նից օծված վարքից ու սովորու-
թիւնից։

Գուցէ շատերը կանուանեն այդ
զգատութիւն, խոչեմութիւն և
հաստատամութիւն, բայց ի՞նչո՞
այդ զգուշութիւնը, խոչեմութիւ-
նը և հաստատամութիւնը տե-
ղիք չեն ունենում ևս այն ժամա-
նակ, երբ մի հայ առաջ է ընկ-
նում սիսարմամբ և մի բանի մէ-

առաջի օրինակ դառնում (իհարկէ խօսքը աղջօդուտ գործերի վրա չէ). ինչո՞ւ այդ ժամանակ հայերը մոռանում են իսպառ բոլոր զգուշութիւն, մէկ կողմ դնում ամեն խոհեմութիւն և յետ ու առաջ չը նայելով, չը նայելով գործի բոլոր նորութեան, խորթութեան և անս-սովորութեան, ագահութեամբ ըն-կնում են ամենքը նոյն ճանապար-հի, նոյն գործի, նոյն պարապ-մունքի և նոյն ուղղութեան ետե-սից, որը սկսել է նոցանից մէկը: Ինչո՞ւ այդ դէպ.քումն էլ հայը խոհեմարար չէ վարվում, սկեպտիկ չէ մնում, այլ գլուխ արած, շակ-ված, աջ ու ձախ չը նայելով, ա-ռաջ է վագում ոչ միայն Էնդուր որ ընկերի օրինակից յետ չը մնայ, այլ Էնդուր որ աւելորդ կոնկու-րէնցիայով ընկերին արգելք դնէ և նորա ճանապարհը փակէ: Ի՞նչն է ստիպում արդեօք աւանդապահ, անսիրտ, տատանվող և կասկածոտ հային յանկարծ գառնալ փոտահ, արի, անսխախ, գործունեայ, եռան-դոտ և նորասէր. զարգացմունքի

տասարդի համար: Պարոն երիտասարդ — այդ հարցերը ես անուանեցի չօշակիվ, մատչելի հարցեր — մի բռպէ խղճմանքդ միտքդ բեր — էն թնջն է — որ քեզ համար հարց է, բայց աներեւոյթ, անիմանալի, անմատչելի հարց:

Այս նախատիմք անմատչելի է քեզ համար, նա պատրաստ փափա չէ, որ բերանդ զցեն —ծամիմորիս, նա մօղա չէ, որ այլոց գուր գալու համար—գրաւուես. նա բարեկալու և աղ-նիւ անձն չէ որ խիզոյն նախանձես ու փոսթ փորես—նա քեզ համար աներելոյթ է, բայց և աւագա անմատչելի: Երա համար գու պէտք է միտյանկ մտածես—հայ ուսումնական երիտասարդ, նորան գու պէտք է քեզ համար առանձնասենեակիդ հարց շննես, այդ հարցը չէ պահանջում արժան ազգասիրութիւն, այդ հարցը չէ ձեռնատու անձիդ փափկասիրութիւն համար — նա պահանջում է ամենաթանգը ինչ որ ունես նա պահանջում է որ անձ ուրանաս, խզում են քեզ, թշուառ. երիտասարդ, զու բնչպէս կապրե առանց ձեռնոցի, առանց նշշտած շապկի, առանց 18 աստիճան տաք օդի և մի զիշեր առանց քնի Այս, այս, խզում են քեզ, քոյ թշուառ. փառի հոգին արդէն զողում է, թող լաց և սուզ, սով և մահ, հուր և զէն, երջանկութիւն, ազգութիւն, սորութիւն, սոր աջ և խաչ անդունղը գլորին, իսկ զու, իսկ զու... փափուկ անկողին, բեհեղեայ շորեր—հա, հա, հա

Ամաչիր գոնէ, ծախ ձեռքիդ ձեռնոցը, ա ձեռքդ գրպանդ տանել 10 րուրի Աստղիկի բե ն և ֆ ս ի ն շնորհէլ և ազգասիրութիւն քարոզել Նախատիմք ազգի, ինչ է յիրաւի կայ հայ ազգ, որ

Մի կեզծ սպի, մի դարչելի ուղղութիւն, մի դիմուային սառնութիւն մտել է ամենուրեք, ամեն կարգի երիտասարդների երակների խրոսնվը, Խայն սուրբ դաշտավարները, այն սուրբ Կայծր-այն.... Նորին որ պէտք է երիտասարդն վասի եփի, Խորովի, Երբացնի, Մրբացնի, աստուածացն

Է —ը կայ, չը կայ, չը կայ, չի ճնել, չի մնել, ան
մատչելի, անմատչելի:

և ազատ համոզմունքի պակասութիւնը, որով նա հետեւում է իր ընկերին միայն կուրօրէն, անգիտակցաբար, թէ գործնական հայեացքը և ընկերի առած յաջողակ փորձը: Մեր կարծիքով ոչ այդ, ոչ այն՝ պատճառ՝ հայրի ընէ այնչափ հասկացող է, որ կուրօրէն, մեքենայաբար շարժվելու մէջ նորան բնաւ չէ կարելի մեղադրել երկրորդ՝ նա այնչափ գործնականապէս զարգացած է, որ չէ կարող ամեն նոր գործում չը տեսնել մի ըիսկ, մի վսաս, մի սիսալ բայց հայր այդ ամենը մոռանում է, զանց է առնում վասն զի ընկերի վարակիչ օրինակը նորան շշմեցնում է: Այդ ժամանակ հայր չէ գտնվում իր խելքի ու գատողութեան ձեռքին, այլ նա կլանված է լինում միայն կրօվու չկամութեան զգացմունքով: Այդ ժամանակ բարի նախանձը չէ հային դրդում, այլ ընկերի օրինակը, սև նախանձը և թունաւոր մաղձը, վասնորոյ նա էլ չէ հարցնում՝ թէ ուր կարող է տանել իրան այդ ուղղութիւնը՝ օգտի

թէ վասարի, չարեաց թէ բարեաց,
բաւական է որ նորան սկսել է մի
հայ, որից ինքը ոչնչով չէ պակաս:
Այսպէս է սկսվում և վերջա-
նում հայոց մէջ ամեն մասնաւոր
և հասարակական գործ, ամեն
ձեռնարկութիւն, ամեն նոր բայլ
այդ ամեն գէպքերում էլ հայր

սից այդ դիրքը որ դպքա են բանել, այսօրուանից,
երկինքն էլ թռչելու լինեն, պէտք է ծիծաղեմ,
պէտք է ծաղկեմ, պէտք է ատեմ, պէտք է ան-

Այսքանս բաւ. է բաժին մեր ուսումնական երի-
տասարդներին—թող տանեն, քանի պարագ են,
թող ծամեն, ծամծմորեն—ափարիմ կասեմ, եթէ
մարսեն: Դոցանից աւելի փորձուածները, աւելի
զգոյնները մեր ծեր ուսումնականներն են—դոքա-
ռուսի ասածը չը լինի, մեր ծեր ճնջուկներն են:
Մի տեսակ նշվանաւոր, մի տեսակ վարդապետ են
ճնացնում իրանց դէպի նոր ուսանող սերունդը
սկսած հրւիսային Ս. Գետերուրզից և դուրս բե-
րած որտեղից որ կը կամնաս:

«Պարոններ, զգոյշ, պատմութիւնը և ժամանակն
է ամեն բան ստեղծում, պոպովները սուրբ են,
դուք էլ պոպով դարձեք, խորամանկութիւն ու-
նեցեք, մէկը մի ասէք, հարիւրը կու տուեցէք,
ձեր կրօնը միշտ սիրեցէք և այն և այն ազդող
ու զեղս փիփսոփայութիւններ, Ուղորմելիքը չեն
հասկանում որ աւելի դիւրմաննելի կը լինէք, եթէ
քարոզէին՝ պարոններ, աչքներդ խիեցէք, պար-
էք, մեռէք, մինչև Նեռը կամ Քրիստոսը կըզա-
և աշխարհը կը նորոգուի Այդ պարոն խեց-
գետնի յետի ոսքիրով յառաջ գնացողները Ներսէս-
ների գուշակութիւններին իրանց ազգի ճակատ-
զրի առթիւ խիստ պինդ հաւատ են ընծայում, ըս-
դիտեմ թէ մեռել թաղերով հայոց ազգին ին-
պէտք է օգննեն, Բներլին կօնդրես կը լինի, փառա-
հետ կը լուն, ազգը քաղցից կը մեռնի, նոքա կը
լուն, ազգը կը մորթուի, նոքա խորամիտ կը լուն,
ազգը կը քանդուի, նոքա դարձեալ կը լուն, Այդ
էլ սուրբ Հայաստանի խոհ և մ հարմաների սովորու-
թիւնն է—լուել, որպէս զի այլք համարումն
ունենան վլքն Լաւ, ծեր ուսումնականք, լրեցիք,
լուեցէք, իսկ ես քանի ձեզ մտաբերեմ պէտք է
մաղթեմ ձեզ յափտենական լուութիւն—Հնարք լա-
քր գտե—ասասաննուիւել ։

Խակ մեր միւս եղայլները, խօսվու երիտասարդ
վաճառականների վրա է, որոնք շաքարի համը ի-
րանց հօրեթիցը լաւ են ճանաչում ու նոյն գիննեն

չ հարցնում իրան թէ ունի՞ արդեօք կոչում՝ պատրաստականութիւն և միջոց իր սկսած նպատակին հասնելու համար. հայը միայն հոգեկան հանգստութիւն է փնտուում, որը նա կը գտնի երբ կը հետեւի ընկերի օրինակին և կաշխատէ նորա առաջը կտրել:

Այսպիսով հայ մարդու շարժառիթը ամեն նոր գործունեութեան, նոր սկզբնաւորութեան, նոր ուղղութեան մէջ, միայն հոգեկան հանգստութիւն գտնելն է և ախտաւոր կրքի նախանձի յագեցնելը: Այսպիսով իւրաքանչիւր գործի մէջ հային դրդում է և կառավարում ոչ նորա ազատ կամքը, սեփական խելքը, ինքնուոյն ձգտումները, ընդունակութեան չափը, տեսակը, ներքին հակումները, բնական դատողութիւնը ու լոգիկան, այլ նորան կառավարում է միայն կուրացած կիրքը, արտաքին ազգեցութիւնը և ճնշումը: Իարի նախանձ է արդեօք այս, թող դատեն ուրիշները...»

Վիսայն մի դէպք կայ, երբ
այը բնական է, երբ հանգիստ է
որա հոգին, խաղաղ է խղճմբ-
անքը, երբ նորան չէ տանջում
նկերի օրինակը—այդ այն դէպ-
քն է, երբ մէկը ձեռնարկում է
ցնապիսի գործ, որը ծառայում է
չ անձնական շահերին, ոչ սեփա-

Նոցանից պակաս չեն յարդում, ենթարկվում են ոյն սկզբնական օրէնքներին, որոց և ուսումնա-ան երիտասարդը—նոյն մլքենայաբար—կրառու-անապէս գրաւելը նոցա մէջ աւելի զգապի է յնտեղ, ուր կայ աւելի կապ միմեանց մէջ, ուր այ մօտ յարաբերութիւն շատերի հետ՝ այսպիսով ոքա, այդ անսպէտքները աւելի պիտանացու են գա-առներում, քան թէ թիվլիսում, ուր գուցէ չունք

Աւզում ես որ երիտասարդ (ազգասէրի վրա է սպա) վաճառականը իրա գոյութեան իրաւագի-
ռ ցոյց տայ, նա քեզ համար լաւ դափ ու զուօ-
ով քէֆ կը սաղքի, ևս գասի խորոված կանի,
նքան լեզինկայ, կը թռչուայ որ ջանը զորս
ըս գայ, էնքան կը բռուայ, որ բողազը կը ծոթառուի
կամ շիքեաստի կոտ ազգային երգեր՝ բաժակներ
առնումք եղալարը, Միջնից շատ յառաջ, Ազնիւ ըն-
կեր մեռանում եմ, Հայոց աղջիկներ, և այլ այդպիսի
ուրութինից սրգելուած երգեր, Տաքացած զիների
յամանակը թէ մի բարեհոզի, արժան ազգասիրու-
թինից ստիպուած, կը յառաջարկի յօդուա Սրա-
րատեան ընկերութեան—հասկացէք վերջապէս, որ
ժամելո իսկոյն ձեւը չերը կը տանի, բումաժնիկը
բաց կանի ու կարծիս իրանից մի բեւը վեր զցե-
ով, Ծնէ, կասի, էս էլ քու մի մանէթը, ըս տուողի
հէրն անիծած, ի՞ն գուցէ նորա կարծում են թէ
իրանիք արժանի չեն ճամարիտ առասկեր Ռէն-

թէ այդ առանձնաշնորհ է մի քամի զերբանական անձանց, որոց անսունը իրանք էլ գտնեն, և այ ձեզ, վայ ձեր գոյութեանը—վայ ձեր ազգին, պատունակը, բայց ձեզ համար թող ուրիշները ամաչին, ուրիշները կարմիրն, ուրիշները ցաւեն, դուք էլք ձեր անհոգ շուպաւթիւնները, ձեր զինու վշը, ձեր սորովածի վիշը ու ձեր գտառն պոշը ձեռքից չը

ան օգտին, այլ ընդհանուր նպա-
սակին և հասարակաց բարօրու-
թեան: Այդ ժամանակ միայն
այլ երջանիկ է և աղաս ընկերի
արդից ու նամուսից:

Արդարացնել հային ասելով թէ
յդ յատկութիւնները բնական
և սեփական իւրաքանչիւր հին
զգին, տգէտ ժողովրդին, չը
արգացած և չը կազմված հա-
արակութեան, այդ այնպիսի մի
տած մէթօդ է, որին դիմելը
առաջ հարկ չենք համարում, իսկ
է մինչեւ որ աստիճան անքնա-
ան և վնասակար երեսյթ է այդ
ի ազգի խւական պրօքրէսի,
նիթաւոր, բարոյական և մտաւոր
ուաշաղիմութեան, Ճշնարիտ ու-
ստատ ապագայի համար—այդ
սին յետագայ համարներում:

Պ. Կիկողոսիան

ԱԵՐՔԻՆ ՏՎՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՄԱԿ ԱԽՈՒԹԱԼԱՔԻՑ

2 յունվարի

Յանվարի 7-ին տեղական երիտասարդներից և
ուղիղիներից բաղկացած թատրոնատէրների խում-
մի ներկայացում տուեց յօդուռ տեղական ըե-
լիքական սեպի բացակայութեան պատճառով
արոնսասէրները ստիպված էին տալ հետեւալ
տակերգութիւնները՝ «Աւազակներ» և «Երեք
ջեր», հեղ. Փէշիթաչեանցի և «Թատրոնաչին»,
Դալալեանցի, թէ հասարակութեան, թէ ու-
կանութեան համակրութիւնը դէպի նոր ծնվոր
արօնսական գործը, արժանի են սովորանե-

իս զիտեցողներ են, այդ մեր եկեղեցիներում շկոտալով բարձր գոչողներն են ամեղայ քեզ

— այդ շամազօրի ո յատից բարձրածայն ըլսկող զիւտողներն են, այդ ընտանիւսաց՝ —ամուսնուոյ և լուց բանականիւրն —ծեծող ջարդող, մե օր աընիւրն, աղի ճմուռ ուտեցնողներն են: Դոքա մինանգամ յանդգնում են ամրոխի առաջը վարպետներ ձեանալ, նոր սերունդի մօս ազգասէր ձեանալ: Այսոր բաժակը բարձրացնելու մաղամ է որ ազգին պիտանացու զաւակ լինիա, ոց վազը նոյն յանդգնութեամի, ասում է գընչի վատամարդի լինում, այդ ինչ քու բանն է վատ տէրտէրն է թէ տանուտէրին արտաքսելը, նմերն անիծած: Թող շան պէս իրար ուտենս, ի՞չ ող այդ գարշանոտ, մեռելուս օրանդուտաններն իրանց գէկեցից ու մեծ պասի երկար պոչը ննեն, տեմնենք դումն պատիւր եռ:

Ազգի բուն, ազգի բացմութիւն որ կայ մեր ա-
սնացած ամրոխն է. ևս աւելի բնական կը
որդեմ մի վայրենի խողի ականջից բռնած քերել
ու իրիքի վարել, քան թէ մեր ամրոխն հասկաց-
ը թէ հաւն է ձուիցը թէ ձուն է հաւիցը. Զար-
մալի բան՝ ամեն ինչ հետպհետէ կատարելա-
րծում է, զարգանում է, բայց այն, որ անչուշտ
առք է մինել պատմական հայ ամրոխի անցեալ
անքում, ոչ թէ կատարելագործուել է, այլ ջրն-

կել, իսպառ անհնտացել է.
Հաւատացէք, պարոնները, որ այդ թշուառները,
զիշեր ցերեկ անամոց հետ գոմերումը իրանց
բողջ կեանքն են անցնում ու նոցա հետ միա-
վարում, ցանում, կպաւմ, կասում իրանք էլ
տ նմանում են իրանց կենակիցներին. Նա ոչ
աւօսը, ոչ ճաշին, ոչ երեկոյեանը և ոչ զիշերը,
տանը և ոչ կտրանը, ոչ գոմում և ոչ գաշ-
մը, ոչ ամառ և ոչ ձմեռ, երբէք, երբէք,
ու, իսպառ չունի ոչ մի այլ մտածմոնք, ոչ մի
ցանկութիւն—բայց միայն հաց և Աստուած—
ա ձեզ ազգ—այ հայոց ազգ, ի հարկէ կը մտա-
չէք նամակազութիւնները, ուր Հայաստանի
երի սովում ու կոտորմածոր աստվածութիւնը

արքան ասէ ին երի խուռարը, դիտաւորութիւն ուն
ներկայացում ես բարեկենդանին տալ, նոյնպէս
տարվայ ընթացքում մի քանի ներկայաց ու մներ
թե գործական նպատակով հայց թատրոնամէք-
որ մնէ զդուարութիւններ են կրու մ կանութ-
մաննակցելու պատճառով և այդ պատճառով
պիսի պիէսաներ են ընթարում, որոնց մէջ ոչնչ
թղական չը կայ. Յանկալի էր որ մի քանի
սկացող տիկիններ ու օրիորդներ գուրս գալով
տարբերութիւնից՝ մասնակցէին ներկայացումնե-
ր. և դրանով մի նշանաւոր օժանդակութիւն ա-
նեն սեղական թատրօնին. Այսաեղի հայկական
ուսումնարաններին կից բացվում է նոյն ուսում-
րանի անունով մի ընթերցարան, որի թողար-
ութիւնը արդէն, որտեղից հարկն է, ինդրված է և
հրոււմ սպասվում է. Դա իմ կարծիքով մի ան-
սեհչա և կննսական պահանջ է մեր քաղաքացոց
մար, որ գուցէ թէ թողնեն կանաչ սեղանի
ըջ որսորդութիւն անելը, կամ արբեցողու-
նը, որոնք երկուսն էլ բաւականին ծաղկած են
ստեղ. Մեր նոր հոգաբարձուները, որոշած են
ծեցեաների համար և ամուսնացոլներից նուէր-
ուսանալ յօդուտ ուսումնարանի, նմանապէս
ուղի խաղացողներից ոմանք համաձայննել են մի
շուրջ % տալ տարած փողից ուսումնարանին:

կի այստեղ բերում են գիւղացիք կենսական տոյքներ՝ ավելը, ցորեն, գարի, պանիր, իւղըն, որ մեծ հեշտութիւն է ժողովրդի համար Հաղարապետեան յայտնի է իրեն դործունեաց և անդուս անձն, նրա խնիցիսատիվով այժմ նուիրաւութիւններ են հաւաքվում քաղաքացին Ծանցք ելու համար, որոյ սիկզը պարոնը դրել է Կողմից նուիրելով 150 բռւրբի թող ընդունէ Հաղարապետեան մեր նորհակապութիւնը,

Ծի քանի խօսք ևս գաւառական թղթակցի վե-
սերութեամբ, ի՞նչն է պատճառը որ շատերը
ուկածանքով են նայում թղթակցի վրա, նրա-
կարծես խորչում են, Մի՞թէ մեղաւոր է
Թակիցը, որ նրանց երեսովն է տալիս նրանց
կասութիւնները, լոյս աշխարհ է հանում
զի՞ հարստահարվածի ճնշված գրութիւնը, ի
միէ չեն կարող թղթակցից բաւական լինել այն
մինք, որոնք կամ իրանց կամ այսոց պակասու-
նները աշխատում են ծածկել, բայց ինչ ա-
ռ, մին էլ տեսնես այդ անտանելի թղթակիցը
կամուում է, գրում է լրագրին, յայսնված պա-
տութեան հերոսը կատաղում է, բայց ինչ անէ
ճը, լուս պէտք է մնայ և կուլ տայ հետզհետէ
անախորժ պարսաւանքը,

որերի այս կարգերը տիրեն Հայաստանում այլ
մի հայ չէք դանիլ։
այց հայերն Բնէ արձագանք տուին մայր Հա-
տանի այդ վհատ ձայնի —ա-ա-ա զերեզմանա-
լուութիւն։ Անցան օրեր, նոյնչափ աղէտափ
եր —րայց արձագանք —նոյնը։
Ժող մէկը փորձի մի առ մի ժողովել 28—78
սկսնին այս վերջին կիսազդրեան թշուառ
դի աղէտաները, Տէր-Աստուած, քանի քանի վշտեր
ով —ժանտախտ —կոտորվածք — ամրող Հա-
տանը տախնու վրայ է արած —հիմն ի վեր կոր-
ած, ովհնչ չէ ինայցած —խաչ —եկեղեցի, կոյ-
—ծերեր —տղայք —ցաւ, կակիծ —զերութիւն —
ևն Հայաստանի քարերը —քարալիներն էն
դ են հագել. Մասիսն էլ ամօթու և սպու-
լիք խոնարհել —տեսնելով որ հայ ազգի համար

ուստ է պատրաստվում։
այց ասում են Աստուած փրկի—աղատի օր-
ական արջից, չը լնի թէ հայերն էլ այսքանս
ական համարեն և իրանց անդառնալի կո-
տոր պարզապէս տեմնելով—յանկարձ... օ օ
ուստ է պատրաստվում։

անելուկ չէ Բնջ է: Կորուստը գիւտ կը ծնի. ող ուրախանան—թող միամիա մնան, որոնք սրդաբար թշնամի են Հայաստանի ինքնավա- թեան գաղափարին: Հայ մարդի արիւնը ոչ լացու և ոչ յօյնի, ոչ գաղիացու և ոչ ադաղցու արիւն է, որ վթերով թափի հայը: — Ե իր արիւնը, որ մի օր ամբողջապէս սառը է, մէջ որթերու կերակուր պէտք է անի—հայը որ իր արիւնը ապասկի չափերով և ապտե- նիներով վաճառելու վատահութիւնն անդամի թ, բայց այդպիսով Հայաստանի ինքնավարու- ն գաղափարին ոի վերին երուսաղէմ երգելով էզ պէտք է յուղարկաւորված—կէզհսափ- աց վանքը—յուսակտուր և և անփի զիրկը, ուր ի հանգի աւետեան:

କୁଳ ମୂର୍ଖ ହେଲା ଏବଂ ପାଞ୍ଜିଙ୍ଗ ଉତ୍ତରାଞ୍ଚଳରେ